

35è CONCURS LITERARI

CATEGORIA ADULTS

MODALITAT NARRATIVA

L'HORA

- *Què faràs quan seràs mort?*

Miquel Bauçà

A ell, in memoriam

Era de nit, passada l'hora en què es va a dormir. Li va arribar una cançoneta de l'altre cantó de l'envà. Va deixar de fer el que feia, actes inconsistents del dia a dia, aquelles coses que amb paciència van omplint les buides estones en què un es troba amb un mateix, aquelles estones que poc a poc se'ns van fent més presents a mida que ens anem enfrontant a nosaltres mateixos, a les nostres buidors i a les nostres carències de vell. Retallava diaris i enganxava els retalls en un àlbum antic. Eren notícies que d'alguna manera el frapaven, que el feien ser ben conscient de com canvien les coses. Els pocs plats que acumulava a l'aigüera els fregava amb lentitud, no volent quedar-se massa estona sense fer res. Composava poemes també. Ho feia des de la mort de la Irene i van començar per ser-li un homenatge. Eren d'un estil ranci i carrincló, amb rimes i

mètriques vintage, amb imatges farcides de flors i paisatges. Però eren poemes que ell sentia sincers i se'ls aprenia de memòria amb gran esforç i, mentre se'ls recitava a ell mateix davant del mirall, els regurgitava des de l'ànima. Feia mil coses d'aquestes d'una forma mecànica, perquè les havia fet de sempre o perquè ja feia temps se les havia imposat de fer per tenir la consciència més clara que tots aquells vells que havia vist morir dient bajanades; tots aquells companys seus d'altres temps que poc a poc l'havien anat abandonant conforme els anys s'escolaven pel desguàs de l'univers.

La cançó li havia arribat així, des d'algun lloc fora de la seva comprensió. I es va aturar una estona dempeus, un moment, parant l'orella, com tement que amb el gest més mínim aquella veueta que sentia s'escapés del seu enteniment com l'estructura raquítica d'un floc de neu quan el sol el fon abans de caure a terra essent ja un no-res vingut del cel; passat, res més que passat.

Era de nit, passada l'hora en que la son és viable, més enllà del tel que marca la noció d'hora i el concepte de tard o aviat, quan, si passen, passen les coses més estranyes, les més estrofolàries. L'hora en què els delinqüents ja no treballen. L'hora en que la carn és més carn, ni que sigui en la lubricitat dels somnis. L'hora en què els insectes s'han avorrit de corcar els vells mobles, les potes que sustenten l'ordre de les coses, en què les il·lusions no tenen ja preu a les voreres greixoses del centre o als solars dels environs, tan properes; en què els gats ensumen els sexes de les gosses, en que les faroles brunzen un gemec de soledat.

Va divagar amb no massa coherència, amb la ment poc clara ,qui podria entonar aquella melodia tan dolça. Però no se li va ocórrer cap resposta, atorrollat pel sentiment, maltractat per la nostàlgia, aquesta punxa que conforme et mous cada cop s'endinsa més entre l'ungla i l'ànima, entre el sentiment i la camisa .

Feia temps que ja no veia cap veí en aquell edifici atrotinat que habitava i que ningú pujava ni baixava l' escala, que ningú cridava les seves misèries pel celobert, les seves bogeries, les seves rauxes. Es sabia sol, sol a l'edifici i sol també potser a la ciutat, que poc a poc tothom havia abandonat a la seva sort d'heures i plantes trepadores, d'escuts d'armes podrits als portalons dels palaus i comerços tancats i aparadors buits. Començava a sospitar que aquella no era simplement una impressió sinó una realitat, que era cert que l'home havia desaparegut per fi de la faç de la terra. Començava a fer-se a la idea de que vivia en realitat sol a l'extraradi del món i amb aquesta conformitat tampoc sabia ben bé què fer, de què rebel·lar-se o a què conformar-se.

Reaccionant - no podia pas passar-se tot el temps allà dempeus amb aquell mal que de feia mesos li rossegava els ossos - es va estendre al sofà i va tancar els ulls a veure si allò de sentir cançons se li passava i no era més que una juguesca de l'existència. Però veient que la veueta continuava, es va unir a l'enemic- *si no vols caldo, té dues tasses, que deia la mare-* , s'enrabiava. I va parar més atenció encara i va creure reconèixer una cançó de la infància. Va sentir una punxada enorme de melangia ben endins i irremeiablement va plorar amb un plor de singlots i mocs, un plor que els homes no ploren segons

l'havien ensenyat els grans quan encara eren tendres les seves entranyes, no com ara, que les arrossegava pel terra com un sac de moixama.

I va recordar que feia una eternitat que no plorava. Era aquest un plor que li venia per haver punxat la pilota de plàstic amb els vidres d'una ampolla trencada que corria pel terra o per haver-la perdut al pati d'un veí, a l'hort; per haver rebut un càstig, per odiar profundament un mestre de bigoti negre i una vara molt llarga, per haver-se perdut de la mà de la mama un dia de platja, per no voler menjar més espinacs.

Aquells plors eren antics i rovellats; bromosos i punxeguts. Eren uns plors de postguerra, de ceba crua, de pell de patata, d'ungüent de la serp; dels plors que es ploren enmig del son i que romanen clavats per sempre entre la pell i el propi fantasma, que és allà on el plor més dol.

I se li va anar el record vagarejant entre els túmuls dels anys i les columnes derruïdes del que va estar bé i el que va estar malament en els anys que havia deixat enrere, creixent-li a l'ànim certes sensacions de culpabilitat pel fill que va marxar ben lluny d'ell de males maneres i certa ràbia a la motxilla. Tot amalgamat en un ventricle del cor com un fang brut, com una carronya a les vores de la carretera, com una brutícia a les butxaques del pantalon; aquelles coses que s'obliden i amb el temps es fan una massa que no es pot reconèixer, que ha perdut tot vincle amb la seva essència primària.

I després aquells altres motius, molt més punyents, que el van fer recargolar-se, estripar-se l'ànima com un paper de cel-lofana: la mort dels éssers estimats, la impunitat amb que la mort s'endinsa a casa un dia qualsevol i ens arrabassa dels braços el que més ens importa i ens deixa com ninots de cartró, desfent-nos per la humitat d'una boira que deixa en passar la llengua damunt del nostre cos, cruel i freda. Els motius que més d'un cop l'havien dut a la vora del mar pensant si seria fàcil desfer-se'n de tanta càrrega, de tanta substància enganxosa com duia a l'entranya, o al límit del món, a les muntanyes més altes on els precipicis cridaven amb totes les veus humanes demanant el seu cos, oferint-li una solució per a tot. Però mai havia tingut valor per llançar-se amb l'excusa de la flama d'esperança que creia sentir encendre's de vegades al seu cor, aquelles llumetes que al llarg de la vida fan la funció de mantenir-nos al lloc, de mantenir-nos al peu del canó, d'ajornar el desenllaç definitiu fins que ho vulgui la biologia procaç, malcarada. I tornava a casa amb les ales plegades, amb el cap abatut, amb els ulls suplicant un descans com un àngel de William Blake. Però amb una flama, això sí, discretíssima, al centre del pit, una mena de renaixement que el mantenia amb vida un temps més.

Obrint els ulls va contemplar al sostre les esquerdes que el temps i la deixadesa havien anat dibuixant i va ser com reconèixer les esquerdes que el cobrien a ell mateix. Es va imaginar com en un paisatge antàrtic que es dissol en petites porcions, les clapes del gel anaven vagant a la deriva buscant desfer-se a les aigües tèbies de prop d' un nou continent, un continent que ja a la seva edat havia descobert que era no existent. Va creure llavors -i era imaginació- que cada cop es feien més grans i profundes aquelles rasses, com

els segles que es van amuntegant damunt dels segles i fan una muntanya d'escòria. I va veure les cingleres dels països que no existeixen i els vents vermells de llunyans planetes on l'aire és irrespirable però el paisatge de gran i inaudita bellesa. Va sentir als ulls la calç que queia con la mínima resta de les torres desfetes d'imperis ja enfonsats. Tenia desbocat el cor i l'ànima més gran i esponjosa, punyent per sortir-se dels seus ossos, com una escuma imparable. Quina barreja de sentiments! Quina gran nostàlgia!

Es va encendre per dins, sobtadament. El pijama se li va amarrar de suor i els cabells blancs que encara conservava se li enganxaven al clatell i al front. Es va aixecar com va poder i no va resistir-ho més. Va colpejar amb fúria la paret. Ressonaven els seus cops fins al racó més fosc del més fosc carreró. Es va sentir com una animal engabiat. No. No hi havia ningú més que ell al bloc. Ni al carrer, ni a la ciutat, ni tan sols al món. Amb moltes dificultats va poder controlar la respiració.

Va beure un glop de conyac, tot d'un cop, empassant-se amb el glop tota la ira, l'amor i el desamor, totes les frustracions, tots els records, totes les anades i vingudes per les galeries del sentiment, pels atzucacs del dolor. Va continuar bevent, fins que al cervell se li va posar un tel. Es va atrevir a desafiar la paret, com si aquesta hagués pres vida. Atreveix-te si pots, va dir ,mig boig o boig del tot, Canta! Canta! I això ho cridava amb furor . Tenia les mans resseques de dolor i un forat immens al sentiment. El seu cor era un drap vell. La cançó retornava un i un altre cop i en ella podia reconèixer ara la seva pròpia veu. La

beguda ja no feia res, no li produïa cap bé, s'havia diluït en les seves cèl·lules i s'escampava per tota la seva geografia.

Va escopir i va llençar un udol . Va ser un udol com de llop ferit de mort. Va sortir a l'escala i va envestir amb violència tota porta a puntades de peu, cops de puny i glops de dolor. Fins i tot va proferir insults no sabia bé a quin déu. Ningú no va obrir als seus requeriments desesperats. Ja ho sabia, però, que passaria això. No hi havia ningú al món. Era això. Va sortir al carrer, entrebancant-se amb ell mateix. No hi havia ningú sota les estrelles ni el sol. Tot era un desert de carrers i asfalt. Semblava que tot el ciment acumulat en anys i anys de progrés feia un cruixit amenaçador. Els edificis, les benzineres, els bars dels cantons, els museus, les escoles i els zoos, tot era abandonat, ple de polsegosos matolls. No hi havia ni esquelets. Ni senyal de la més mínima violència. Només ell udolant una misèria de soledat, demanant a crits un consol. Només una boira trista de novembre i aquella cançó surant damunt de tot, una cançó que venia no sabia d'on .Els llavis se li van tornar glaçons. Va córrer per tota la ciutat, perseguit per les invisibles urpes del record. Va travessar ponts que creuaven torrenteres seques, places sense nens, cruïlles sense cotxes, semàfors sense mirada, esglésies sense campanes, estadis, paratges sense noms. Va arribar a l'extramon. Es va aturar llavors . Va comprendre. Es va deixar vèncer. Aquesta ja no era la seva realitat, era una altra de tants de realitats.

Els veïns el van trobar al replà de l'escala, sense vida. Era un home que mai havia fet cap soroll tret de cantar sovint en aquests darrers temps una estranya

cançoneta que ningú no havia arribat a entendre. Ho comentava tothom quan va arribar la policia. Quan els ho van demanar, s'adonaren que d'ell no sabien ni el nom. Això sí, tothom deia que vivia com si no existís per a ell la resta del món.